

rendelkezésemre. Tehát csak ennyit fizethetnek az idén, vagy pedig csak 102 K 50 f-t s a SOK-s érem megvétele a jövő évre maradna.

De lehet, hogy egy vagy kétszáz koronával nagyobb régészeti segílyt, ez esetben a számla az egészében fizethető. Mindenesetre kérem ez ügyben a szíves várakozásukat addig, amíg az államsegély megérkezik.

914. 30/VII.

Teljes tisztelettel kész híve

Tömörkény István¹

Tömörkénynek erre a levelére beleegyező válasz indult Zomborból. Így azt hihetnénk, hogy Tömörkény is elégedetten nyugtázhatta a numizmatikai ritkaságok megszerzését a szegedi múzeum számára, s a zombori Történelmi Társulat is bizonyos pénzhez jutott. Azonban Kozma László társulati elnök 1915. november 12-én levelet intézett Tömörkényhez, melyben tisztelettel kéri, hogy az érmekért járó teljes összeget megküldeni szíveskedjék „hogy ne legyünk kénytelenek az összeget, az évi számadásunkban, mint követelést tüntetni föl”. Ez a levél egy kissé elhomályosítja az ügybuzgó szegedi múzeumigazgató pontos munkavégzését, ügyintézését. De hát kitört a háború, s akkor nemigen jutott pénz a közművelődés támogatására. A Szeged környéki szegény parasztok, kubikosok, halászok keserves élete iránt oly fogékony író bizonyára igyekezett az említett csorbát mielőbb fényesre csiszolni.

Silling István

A torockói Székelykő

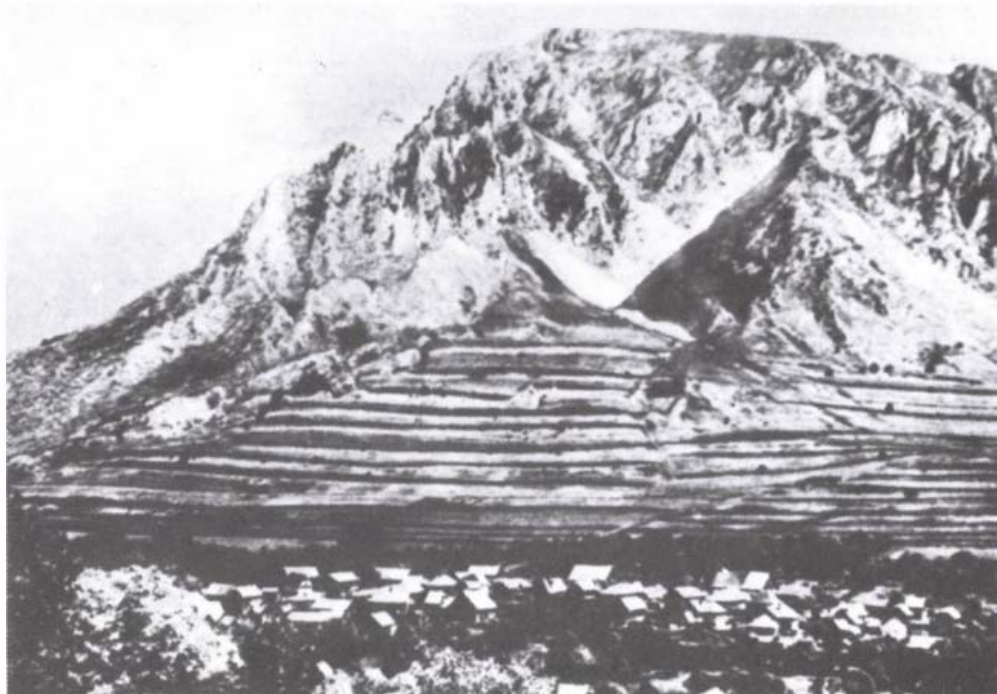
A Székelykő olyanformán emelkedik meredek, fehér szikláival Torockó fölé, mint – mondjuk – a Cenk Brassó fölé, és valamelyest emlékezetünkbe idézi az alpesi tájak hangulatát is. Persze, van ennek a földtörténeti középkorban képződött szirtvonulatnak, amelyet vulkanikus agglomerátum „bélel”, olyan sajátos arculata-hangulata is, amely csak a Székelykő sajátja. Aki ezt meg akarja ízelelni, annak el kell jönnie Torockóra és meg kell másznia a hegyet.

Az egykor vasiparáról, bányászatáról híres városka felé néző, még árnyékban lévő meredek sziklaszirteket a reggeli párák „puhábbá” teszik, s olyan, mint egy ébredező-nyújtózó álmos óriás, amely az éjszaka Torockó nyugalma vigyázta. Amikor Torockón, a hegy mögül másodszer felkelő nap a ködöt, párákat már eloszlatta s a bizarr sziklákat élesen megvilágítja, mintha ünnepélyesebbé, magassá, büszkévé válna; s ha leszáll az alkony, féltő szeretettel hajol a lábánál bizalommal meghúzódó, piros tetejű, kedves házak fölé, s az elmúlt évszázadok eseményekben dús, sokszor viharos történetéről regél.

Aki még sohasem próbálta megmászni és nem ismeri az ilyenfajta hegyek fortélyát, azt hiheti, hogy az úgynevezett Nagy-árok mentén jó órácska alatt felsétálhat a Székelykő tetejére. Aztán mászás közben rájön, hogy ennek a hegynek „meghódítása” nem is éppen olyan könnyű. Oldalról könnyebbnek látszik a feljutás erre a vonzó, híres hegyre, de csak látszik, mert a valóságban még több időt és energiát igényel. Aki a hegy tetejéről akarja szemlélni Torockót meg a környező szép és érdekes tájat, annak meg kell dolgoznia érte.

Torockón már másodszer is felkelt a nap, amikor elindulunk a teraszosan megművelt, gondozott földeken, legelőkön a Nagy-árok irányába. Jól kitaposott ösvény jelzi, hogy nyári idényben hol többen, hol kevesebben, de állandóan járják-másszák ezt a hegyet. A Nagy-árokban főleg a kőfolyások mentén vezet valami ösvényféle. Rége volt, amikor utoljára jártunk itt, s azóta bizony „megrőtt a hegy”, „meredekebb lett a kapaszkodó.” De azért egy pillanatig sem bánjuk, hogy ismét vállalkoztunk e hegy megmászására. Időnként meg-megállunk, hogy egy kicsit kifújuk magunkat, s visszatekintve a megtett útra, a táj szépségein pihentessük a szemünket. Egy kicsit fennebb, a jobb felől benyúló sziklaalakzat olyan, mint valami óriás kakastaréj; s a kőfolyások fehér mészkőtörmeléke úgy kanyarog alá a völgyön, mint valami vízfolyás. Fentebbről látszik az egykori városka központjának jellegzetes, tekintélyes házsora, mely az erdélyi szász falvakat juttatja eszünkbe, és jobbra egy elég nagyoc-

¹ A levelek találhatóak: Történelmi Levéltár, Zombor. Bács-Bodrog vármegye Történelmi Társulat fondja (1883–1920), 47/2006. sz.

A Székelykő

ka négyszögű térség, az ezeken a vidékeken vályornak nevezett kőmedencék sorozatával, melyekbe bővízű csurgó szolgáltatja a befogott friss forrásvizet.

A sziklák, kötőrmelékek között kis füves térségek; az egyik felől kedves kolompszó figyelmeztet, hogy az alant hagyott karám négy lábú lakói már eddig jutottak, békésen letelelészve. Milyen ügyesen, merészen mozognak ezek az állatok a sziklás, meredek oldalakon – ezt bármelyik hegymászó megirigyelhetné.

Helyenként a meredek sziklafalak szépen visszhangozzák a kiáltást, 3–4 szótagot is érthetően visszaadnak. Ez újabb alkalom a pihenésre s játékos kedvünk kielégítésére. Amint még fennebb kapaszkodunk, egyszer csak egy jókora mészkőszikla tövében hűs vízű, tiszta forrásnál találjuk magunkat. Ez még nem a hegy teteje, csak a mészkőövezetből kezdünk kiérni, hogy utána sötétebb, komorabb, breccsaszerű vulkanikus kőzet következzék. A két földtani formáció határövezetében hegyi legelőt találunk. A ház nagyságú sziklák között tarka tehének legelésznek. Kolompolásuk hangja visszaverődik a közeli sziklafalokról.

Füvel borított, elég meredek oldalon folytatjuk a kapaszkodást. Kijutva a füves oldal tetejére, az így elénk táruló látképben gyönyörködünk. De egyben az is kiderül, hogy a Székelykő legmagasabb részét e helyen, vagyis a gerincet, még mindig nem „nyergeltük” meg.

Furfangos hegy ez. Mikor már azt hinné az ember, hogy feljutott a tetejére, újabb feladat elé állít. A kilátás szép – akármerre is néz az ember. Keletre-délkeletre, a közelebbi-távolabbi falvak – Várfalva, Bágyon, Székelyhidas – háztetői piroslnak. Átellenben, a hegy túlsó oldalán, délnyugatra titokzatosan, őszi párákba burkolózva a torockőszentgyörgyi Ilona-vár magasodik a nagyjából kúp alakú várhegyen, még romjaiban is büszkén. Ismét végigsíogatja tekintetünk a városka házait, utcáit, tereit. Szemközt ugyancsak impozáns, szép, sziklás-erdős hegyvonulat; közepén a toronyszerű Egyeskö, tőle jobbra a Hosszúkö, aztán a Tilalmas erdeje, balra a jellegzetes Ordaskő, még más sziklaalakzatok.

Visszafele menet – változatosság okáért – nem ott térünk vissza, ahol jöttünk, hanem északkeleti irányban. A mészkő és a vulkanikus agglomerátum határvonalán keletkezett erdős, bokros, fás völgyön ereszkedünk alá, meredek oldalakon. Utunk során forrásokat, patakokat s elhagyott táborhelyeket találunk. Úgy látszik, szívesen táboroznak itt a környék természetkedvelő fiataljai, s esetleg mások is.

Torockói utcarészlet (Halász Péter felvétele)

Érdekes a két, egymás mellett lévő, igen eltérő földtani képződmény kontrasztja; ugyanis a kétféle kőzet színe, térszíni alakzatai, külső, mállasztó tényezőkkel szemben tanúsított ellenállása, viselkedése igen eltérő, s ezt még csak növeli az is, hogy míg a mészkőszirt hatalmas üregekkel, barlangokkal tarkított, meredek falai most árnyékban vannak, addig a szürkés-barnás-feketés vulkanikus sziklákat bearanyozza a délutáni nap. Mindez együtt sajátos, érdekes hangulatot ad a tájnak. Ebben a szélről védett melegebb és nedves völgyben évszázados vackor- és galagonyafák (igen: fák és nem bokrok) tenyésznek. Ezek minden bizonnyal már a torockói vaskőbányászat és vasközműipar virágzása idején is virultak.

Leérve ennek a völgynek alsó részébe, újra a Székelykő Torockó felőli, füves, teraszos oldalára kanyarodunk. Alant egy terepjáró autó igyekszik az úton a község felé; ablakán meg-megcsillan a szemközti hegy mögé korán lenyugodni készülő nap sugara. Az aljban juhnyáj legelészik. Amolyan késő délutáni falusi hangulat leng körül, melybe belevegyül a házak füstje, jelezvén, hogy már készül az estebéd.

Brassói Fuchs Herman

